

Број / №

01-2185

Датум / Date

1.12.2015.

Научно веће Института за биолошка истраживања "Сениша Станковић"
Универзитета у Београду, на VIII ванредној седници одржаној дана 01.12.2015.
године, у поступку јавне расправе поводом Нацрта стратегије научног и
технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године –
„Истраживање за развој“, даје следеће

ПРИМЕДБЕ, ПРЕДЛОГЕ И СУГЕСТИЈЕ

1. У Нацрту стратегије није јасно дефинисано постојање основних истраживања односно не говори се, у правом смислу и у складу са светским стандардима, о основним истраживањима. Говори се о пројектима технолошког развоја, иновационим пројектима, као и о програмима усмерених основних истраживања, али се нигде не помињу основна истраживања на начин како су постављена и формулисана у неким европским земљама (Француска, Немачка и др.). На неколико места где би требало по природи ствари да стоје основна истраживања, говори се о природно-математичким, медицинским и друштвено-хуманистичким наукама, а притом су у области технолошког развоја истраживања и поменути и дефинисана.

Једна од последица ненавођења основних истраживања може бити недефинисање услова за правдање основних истраживања. Према Нацрту стратегије, основна истраживања се могу правдати првенствено преко наведених индикатора извршености. Што се тиче индикатора релевантности, сви који су наведени првенствено се односе на истраживања у области технолошког развоја и иновационих пројеката.

Друга последица ненавођења основних истраживања је да се у Нацрту стратегије говори само о задатим темама истраживања тј. о „top down“ истраживањима, а нигде се не помињу предложене теме тј. „bottom up“ које карактеришу основна истраживања.

2. Редеофинисање института није јасно представљено. Стратегија би требала да дефинише шта се подразумева под појмом редеофинисања института, на који начин се то врши, који и какви институти треба да се редеофинишу.

3. Издвајање 0.28% из буџета је веома мали проценат усмерен за основно функционисање институција и истраживања, што се показало и у предходном периоду. На примеру многих развијених земаља се може видети који проценат те земље издвајају из буџета (чак 7% и више), с тим да су то подаци за издвајање само из буџета, у то нису укључени други фондови, донације и др. Основна истраживања су најјефтинија док се у друге програме (иновације,

примене и др.) мора значајно више улагати. Стога, врло је важно предвидети колико ће средстава бити одвојено за основна истраживања, која представљају генератор нових идеја и прва су карика у иноваторству, односно треба јасно предвидети како да се без повећања буџета улаже у додатне програме истраживања.

4. С тим у вези, сматрамо да приказ досадашњег улагања у науку који је исказан кроз проценте није у потпуности адекватан. Овај податак би требао да буде представљен у реалном износу јер се у поређењу са другим земљама стиче утисак да Србија у науку улаже много више у односу на друге европске земље, а што није тачно.

5. У Нацрту стратегије се говори о недовољној/лошој комуникацији и сарадњи између истраживачких и привредних субјеката. Нигде се не говори да неких сегмената привреде код нас или нема или их је недовољно заступљено да могу да подрже иновативну делатност (на пример, гране фармацеутске индустрије.....). Осим тога, у питању је и недостатак професионалног предузетништва у Србији, који би преузео научни резултат и комерцијализовао га. Овим питањима не би требало да се баве истраживачи већ одговарајуће службе или тела Министарства и Привредних комора, са циљем стварања нових адекватних форми организовања брже интеграције науке и привреде.

6. У оквиру програма докторских студија предвиђено је повећање броја студената у природним и техничким наукама, а са друге стране у извештајима Националног савета за научни и технолошки развој се истиче велики број студената докторских студија/доктора наука. За разматрање овог питања потребна је детаљна анализа. Колико је Србији потребно доктора наука, за које сегменте и где се планира њихов даљи професионални пут? Без привреде тешко да се може говорити о трансферу доктора наука у друге секторе.

7. У Нацрту стратегије неки делови се понављају (Савет за развој и иновације.....).

8. Компетитивни ситем мора бити праћен материјалним обезбеђењем научних институција, јасним критеријумима за оцену компетитивности, као и дефинисањем ко су носиоци компетитивности јер у Нацрту стратегије ово није уређено на јасан начин.

9. Нацрт стратегије треба јасно да дефинише одређене појмове као што су иновације, релевантност, изврсност и сл... Ради бољег разумевања, потребно је да се право значење појединих израза који су употребљени у овом документу посебно формулише и објасни.

10. У Нацрту стратегије недостају разрађени кључни механизми њеног остваривања: финансирање, реорганизација друштва која овакву стратегију прати и заштитни механизми очувања научних ресурса (научника и институција).

11. Потребно је јасно дефинисати да је наука део јавног сектора. Нема јасних механизма којима ће наука бити укључена у јавни сектор, нити за доношење јавне и одговорне политике и развоја заснованог на научно утврђеним чињеницама.

12. Стратегија би требала да има карактер документа којим се дефинишу циљно оријентисана истраживања у знатно дужем временском периоду него што је петогодишњи период односно планирани пројектни период, који је овим документом предвиђен.

13. Међународна евалуација научноистраживачких организација је новина и није праћена стратешким опредељењем државе о потреби постојања одређених институција, као ни приоритетних области истраживања.

14. Стратегија је противуречна у делу у коме се говори о буџетским улагањима. С једне стране став је да ће се улагати првенствено у истраживаче, а потом да ће се променити структура издвајања за науку, тако да се у укупној маси смањи удео за финансирање рада истраживача.

15. У делу Стратегије који говори о пројекту „Истраживање и развој у јавном сектору“ (стр. 11) требало би дати детаљну анализу штетне активности ЈУП д.о.о., а у складу са општепознатом ситуацијом и тренутним стањем. Без анализе главног проблема који је обележио реализацију истраживања у овом пројектном периоду, остали део *Стратегије* (иновације, изврсност, релевантност..) као и евентуалне сугестије за измене у другим деловима документа неће имати пуно смисла. Неопходно је да се у Стратегији објективно изнесе оцена досадашњег „рада“ ЈУП јер је у току јавне расправе речено да је „ЈУП нанео велику штету научној заједници у Србији“.

16. Сматрамо да у индикаторима успеха не треба користити однос радова одређених категорија у односу на укупан број радова, јер би то водило ситуацији где нови радови у нижим категоријама **смањују** индикаторе успешности, што је апсурдно. Много бољи показатељи су број тих радова у односу на број истраживача, у односу на број ИМ, у односу на уложена средства....

17. Без институционалног финансирања према платним разредима и при садашњем систему финансирања плата преко пројеката, захтев за пролазност пројеката од 80% може се тумачити искључиво као захтев за смањење плата истраживачима за 20% или изостанак финансирања плата за 20% истраживача.

18. Стратегија омогућава да се на реформи научних истраживања ради али постоје и одређене објективне тешкоће (ако касне одговарајуће измене у законима који регулишу високо образовање, научноистраживачку и иновациону делатност које су предуслов за ове реформе, ако међународна евалуација института од стране међународних експерата, што ће бити основа за њихово унапређење и реструктурирање, касни због недостатка средстава итд). Држава мора да смогне снаге да успостави Националну организацију за научна истраживања у оквиру које би се обављала научна делатност у основним истраживањима преко националних научних института чије програме и пројекте финансира фонд за науку. Све остало (иновације, трансфер технологија) треба препустити ресорним министарствима као и организацију и рад истраживачко развојних института. Потребне су конкретне мере за очување и унапређење основних истраживања како би постигнути резултати у периоду 2011-2015 били база основних знања за развој одређених научних области.

19. Конкретна примедба се односи на фокусирање научног рада ка иновацијама у ситуацији када сем пољопривреде и ИТ сектора у Србији мало која производна грана функционише. Питање је шта ће бити са биомедицинским истраживањима која дају изузетне резултате у нашој земљи, али немамо фармацеутске компаније које би биле крајњи корисници наших научних резултата и евентуално улагали у исте. Питање је како ће се регулисати оснивање Spin Off компанија јер у самој Стратегији пише да наши закони ову област још нису регулисали. Стварање ових компанија као тзв. инкубатора знања и карике у повезивању са привредом био би једини начин да се усмеримо у правцу ове предложене стратегије, али ако немамо законе који то регулишу, како ћемо то остварити? Такође, једно од веома актуелних питања ова Стратегија није предвидела, а то је ослобађање науке од јавних набавки, у циљу обезбеђивања ефикасног и квалитетног научноистраживачког рада.

20. Укључивање младих истраживача који су докторирали у иностранству и у Србији на пројекте из програма од општег интереса треба да буде под истим условима, компетитивно, а не приоритетно искључиво за младе истраживаче који су докторирали на иностраним универзитетима.

ПРЕДСЕДНИК НАУЧНОГ ВЕЋА

Др Душко Благојевић

